

PILOTNÝ PROJEKT VAC-PACT
DÔVERA V OČKOVANIE –
INFORMOVANOSŤ, KOMUNIKÁCIA
A DÔVERA PACIENTOV A
ODBORNÍKOV

Zaočkovanosť a chronické choroby

Financované
Európskou úniou

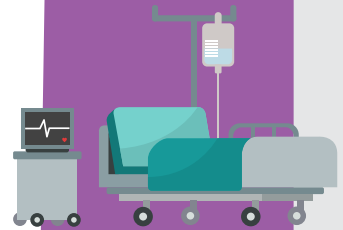
Súčasný stav

- Tisíce dospelých na celom svete každý rok ochorejú na choroby, ktorým by sa dalo predísť očkovaním.
- Najmä ľudia s chronickými chorobami a dlhodobými ochoreniami sú často vystavení vyššiemu riziku komplikácií spôsobených chorobami, ktorým sa dá predísť očkovaním.

Napriek tomu, že existujú špecifické odporúčania pre očkovanie, miera využívania/akceptácie očkovania medzi pacientmi je nízka.

Trend v niektorých oblastiach Európy smerom k nižšej **zaočkovanosti**, alebo podiel osôb, ktoré súhlasili s očkovaním v priebehu času, je znepokojujúci, najmä preto, že u **pacientov s chronickými chorobami** je vyššia pravdepodobnosť **výskytu komplikácií** z ochorení, ktorým sa dá predchádzať očkovaním, ktoré môžu zahŕňať dlhodobé ochorenia, hospitalizáciu a dokonca aj smrť.

Jedným z dôvodov **váhavosti voči očkovaniu** je nedostatok ľahko dostupných, na dôkazoch založených informácií v laickom jazyku o: výhodách a rizikách očkovania, relevantnosti poskytovaných informácií pre zdravotný stav pacientov a to, do akej miery tieto informácie a súvisiaci dialóg im pomáhajú urobiť **informované rozhodnutie** o očkovaní.

Váhavosť voči očkovaníu

- **Váhavosť voči očkovaníu** je **oneskorenie v prijatí** alebo **odmietanie vakcín** napriek dostupnosti očkovacích služieb. Je komplexná a špecifická pre daný kontext, líši sa v závislosti od času, miesta a vakcín.
- Váhavosť môže ovplyvniť rozhodnutie osoby prijať niektoré alebo všetky vakcíny v súlade s odporúčaným programom. Osoby, ktoré majú výhrady voči očkovaníu, predstavujú heterogénnu skupinu. Niektorí ľudia môžu odmietajú niektoré vakcíny, ale súhlasí s inými, niektorí môžu vakcíny odkladať alebo ich prijať, pričom si nie sú istí, či tak majú robiť.
- Podľa pracovnej skupiny SAGE Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) váhavosť voči očkovaníu ovplyvňuje ľahko uchopiteľný model pozostávajúci z 3 kľúčových prvkov:

Prílišná
spokojnosť

Prílišná spokojnosť existuje tam, kde **vnímané riziká ochorení, ktorým sa dá predchádzať očkovaním, sú nízke** a očkovaníe sa nepovažuje za potrebné. Je ovplyvnené mnohými faktormi, vrátane iných životných a/alebo zdravotných povinností, ktoré môžu byť v danom čase dôležitejšie.

Pohodlnosť

Pohodlnosť je významným faktorom, keď fyzická dostupnosť, cenová dostupnosť a ochota platiť, geografická dostupnosť, jazyková a zdravotná gramotnosť a **príťažlivosť imunizačných služieb** ovplyvňujú prijímanie očkovaníu.

Váhavosť voči očkovaniu

...pokračovanie

Dôvera

Dôvera je definovaná ako **dôvera v účinnosť a bezpečnosť vakcín**, a v systém, ktorý ich poskytuje.

- Druhým modelom pracovnej skupiny SAGE WHO pre determinanty váhania s očkovaním je Matica váhania s očkovaním.

Maticový mode:

Koncepčný vplyv
Individuálne a skupinové vplyvy
Informácie o vakcínach a špecifické informácie o očkovaní

Náš navrhovaný najlepší postup na riešenie váhivosti voči očkovaniu:

ZDIELANÉ ROZHODOVANIE

Informácie +
odporúčania

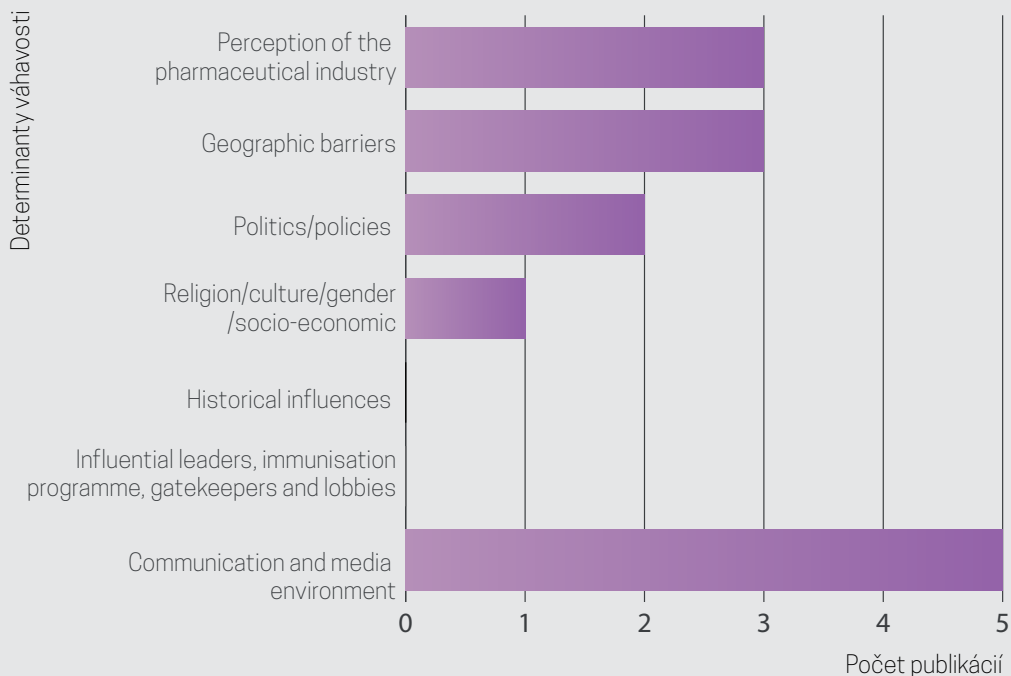

Osobné hodnoty +
preferencie

Projekt VAC-PACT – prehľad literatúry

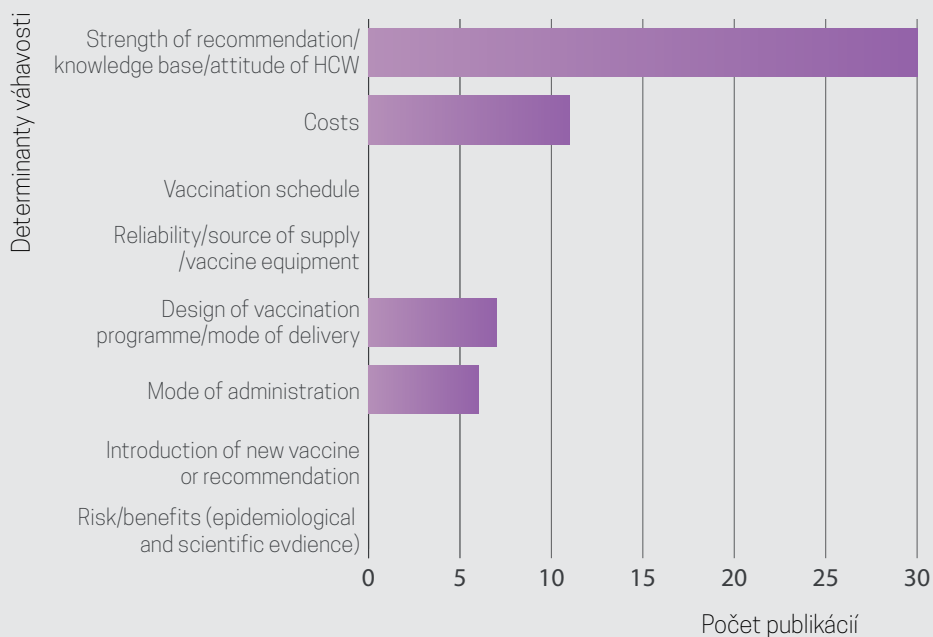
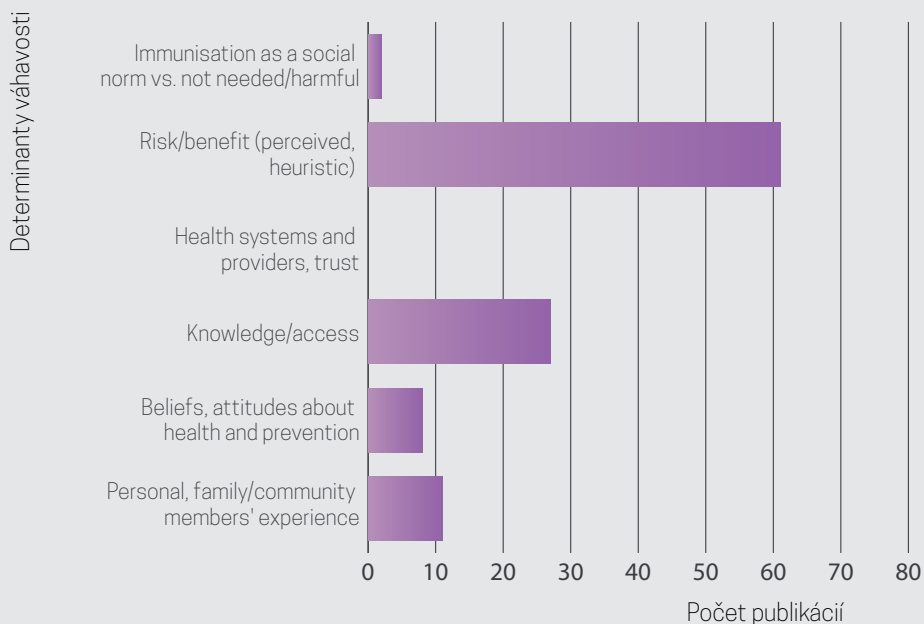
Súbor výskumov týkajúcich sa pacientov s chronickými chorobami nie je rozsiahly. Pilotný projekt VAC-PACT po prvýkrát poskytuje prehľad rôznorodej literatúry o determinantoch zaočkovanosti medzi pacientmi s chronickými ochoreniami, ich rodinami a zdravotníckymi pracovníkmi.

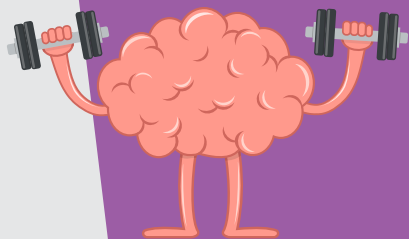
Nižšie uvedený graf mapuje determinanty váhavosti voči očkovaniu podľa matice WHO Vaccine Hesitancy Matrix (Matica váhavosti voči očkovaniu), ktorá vychádza z prehľadu pilotného projektu VAC-PACT.

Projekt VAC-PACT - prehľad literatúry

...pokračovanie

- Výsledky poukazujú na individuálne a skupinové vplyvy súvisiace s predchádzajúcimi **skúsenosťami s očkovaním** ako hlavným faktorom váhavosti voči očkovaniu, po ktorých nasledujú faktory špecifické pre vakcíny a očkovanie týkajúce sa **silných stránok odporúčaní, vedomostnej základne a postoja zdravotníckych pracovníkov**.

- V prehľade literatúry projektu VAC-PACT sa uvádzajú aj významné faktory, ktoré **nezapadajú do modelu pracovnej skupiny SAGE WHO** determinantov, vrátane **sociálno-demografických** (ako je vek, vzdelanie, sociálno-profesijná kategória a migračný štatút) a **klinických premenných** (ako sú charakteristiky ochorení, čas od stanovenia diagnózy, liečba a sprievodné choroby).

- **Zistilo sa, že negatívne názory týkajúce sa očkovania priamo súvisia s chronickou chorobou.** Patríli k nim obavy pacientov, že vakcína môže nadmerne "zaťažiť" ich imunitný systém.

Očkovanie v Európe

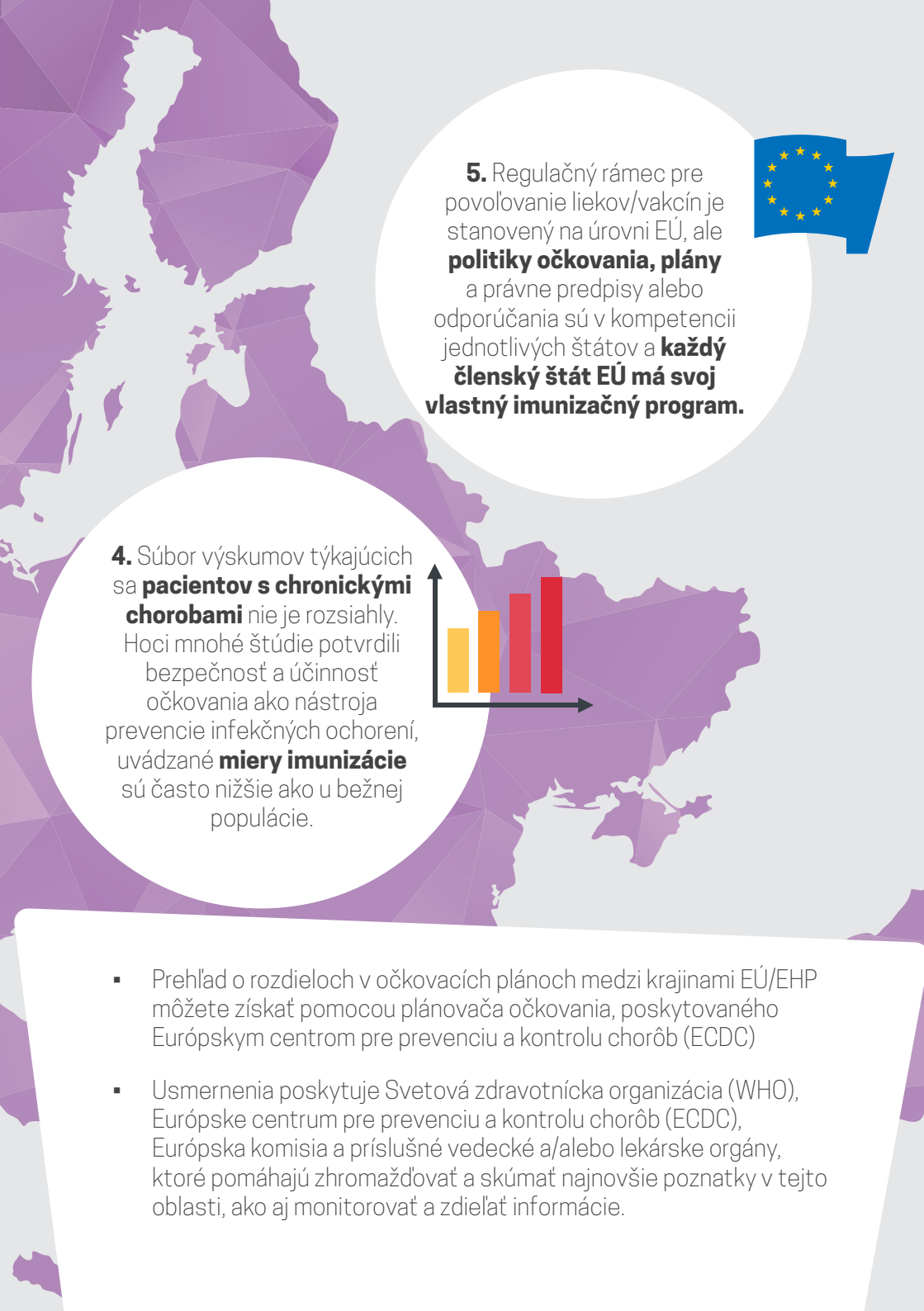
1. Postoj k očkovaniu sa v priebehu času menil, ale vážavosť alebo skepsa nie sú novým javom. Vyskytoval sa už na začiatku 19. storočia.

2. Problém narastal od 70. rokov 20. storočia, keď ľudia začali o svojom zdraví uvažovať menej z hľadiska spoločnosti a viac ako o individuálnom probléme, ale aj s narastajúcim dojmom, že infekcie už nie sú nebezpečné.

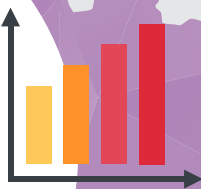

3. Desiatročia výskumu potvrdzujú, že **pacienti s chronickými chorobami** sú v porovnaní s bežnou populáciou vystavení **zvýšenému riziku chorobnosti a úmrtnosti** spojenej s **ochoreniami, ktorým sa dá predchádzať očkovaním**. To poukazuje na potrebu lepšieho očkovania pacientov s chronickými ochoreniami.

5. Regulačný rámec pre povoľovanie liekov/vakcín je stanovený na úrovni EÚ, ale **politiky očkovania, plány** a právne predpisy alebo odporúčania sú v kompetencii jednotlivých štátov a **každý členský štát EÚ má svoj vlastný imunizačný program.**

4. Súbor výskumov týkajúcich sa **pacientov s chronickými chorobami** nie je rozsiahly. Hoci mnohé štúdie potvrdili bezpečnosť a účinnosť očkovania ako nástroja prevencie infekčných ochorení, uvádzané **miery imunizácie** sú často nižšie ako u bežnej populácie.

- Prehľad o rozdieloch v očkovacích plánoch medzi krajinami EÚ/EHP môžete získať pomocou plánovača očkovania, poskytovaného Európskym centrom pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC)
- Usmernenia poskytuje Svetová zdravotnícka organizácia (WHO), Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC), Európska komisia a príslušné vedecké a/alebo lekárske orgány, ktoré pomáhajú zhromažďovať a skúmať najnovšie poznatky v tejto oblasti, ako aj monitorovať a zdieľať informácie.

Riešenie **váhavosti**

Hoci váhavosť nie je v žiadnom prípade jedinou prekážkou pri prijímaní očkovania, predsa len je pre niektorých pacientov faktorom. Stratégie na riešenie váhavosti vo všeobecnej populácii môžu byť užitočné aj na riešenie tohto problému v komunitách pacientov.

- Zdá sa, že príčinou **nízkej zaočkovanosti** a **váhavosti** pacientov je nedostatok **informácií orientovaných na pacienta, informácií založených na dôkazoch, dôveryhodných informácií** a/alebo nedostatok presného odhadu **relatívnych prínosov a rizík očkovania** v porovnaní s ochorením, ktorému sa očkovaním predchádza.
- Medicínska komunita musí zintenzívniť svoje úsilie na zabezpečenie **integrity svojich dôkazov a konzistentnosti informácií**, ako aj na preskúmanie faktorov, ktoré stoja za nízkou zaočkovanosťou u špecifických skupín pacientov.
- Okrem toho je potrebné, aby boli zdravotnícki pracovníci **vyškolení pre otvorený dialóg** s pacientmi s chronickými chorobami o význame začlenenia imunizácie do **celoživotného plánu liečby**.

Nezabudnite: Niektoré očkovacie látky sa neodporúčajú osobám s oslabeným imunitným systémom. **Poradte sa s vaším zdravotníckym odborníkom na základe konkrétneho prípadu.**

Je tiež dôležité poznamenať, že hoci u niektorých pacientov môžu po očkovaní vzniknúť mierne príznaky, ide o normálne známky toho, že si telo vytvára ochranu. Príznaky, ak nejaké sú, by mali ustúpiť v priebehu niekoľkých dní.

Bezpečnosť všetkých vakcín v EÚ starostlivo monitoruje Európska agentúra pre lieky (EMA).

Odporúčania

- **Celoživotný prístup k očkovaní** ako súčasť **všeobecného zdravotného poistenia** môže zvýšiť kvalitu života ľudí, vrátane ľudí žijúcimi s chronickými chorobami.
- Pre spoločnosť a vlády môže zníženie záťaže chronických ochorení, ako aj ochorení, ktorým sa dá predchádzať očkovaním, priniesť významné úspory pre zdravotné a sociálne systémy - napríklad tým, že sa predíde zbytočným hospitalizáciám vďaka lepšej liečbe chronických ochorení v komunite.

- **Hlas pacienta je mocným nástrojom:** organizácie pacientov zohrávajú dôležitú úlohu pri poskytovaní jedinečného pohľadu na vakcíny a výhody zaočkovania a zároveň prispievajú k zmene postojov prostredníctvom zdieľania poznatkov.
- **Očkovanie** by sa malo považovať za **prioritu verejného zdravia** a **organizácie pacientov** by sa mali považovať za **prirodzených spojencov** v tomto úsilí.

Vyzývame na prijatie opatrení

na zlepšenie prístupu pacientov k očkovaniu; poskytovanie laických informácií o očkovaní pre pacientov na základe dôkazov; a zapojenie organizácií pacientov do tvorby politík, programov a opatrení v oblasti očkovania na národnej a európskej úrovni. Tvorcovia politík a ďalšie zainteresované strany musia zohľadniť aj nasledujúce skutočnosti:

01

Mali by sa sprístupniť spoľahlivé, na dôkazoch založené informácie, ktoré umožnia ľuďom pochopiť a dať do súvislosti prínosy a riziká očkovania, zamerané najmä na pacientov s chronickými chorobami.

02

Na pochopenie faktorov, ktoré prispievajú k nízkej zaočkovanosti v konkrétnych komunitách pacientov a v rôznych krajinách, sú potrebné podrobné znalosti, aby sa na ne dalo lepšie reagovať a podľa toho prispôbiť opatrenia.

03

Zdravotnícki pracovníci by mali **zahrnúť bežné hodnotenie** potrieb očkovania svojich dospelých pacientov počas všetkých klinických stretnutí, aby sa zabezpečilo, že pacienti dostanú odporúčania na potrebné vakcíny a budú im ponúknuté potrebné vakcíny, alebo budú poslaní na očkovanie.

04

Zdravotnícki pracovníci by mali byť **vyškolení ohľadom významu očkovania** a vyzbrojení príslušnými vedeckými faktami, ktoré im pomôžu pri komunikácii s pacientmi a posilnia dôverný vzťah.

05

Národné inštitúcie a orgány by mali **iniciovať spoluprácu** s organizáciami pacientov, aby lepšie pochopili potreby svojich komunít a formulovali účinnejšie stratégie.

Pilotný projekt Vaccination Confidence - Patients' and Professionals' Awareness, Communication and Trust (Dôvera v očkovanie – informovanosť, komunikácia a dôvera pacientov a odborníkov) (VAC-PACT) získal financovanie z programu Európskej únie pre zdravotníctvo na základe zmluvy o poskytovaní služieb SANTE/2019/C3/013-S12.820639 a združuje kľúčové zainteresované strany so širokou škálou odborných znalostí a skúseností z celej Európy.

COMITÉ PERMANENT DES MÉDECINS EUROPÉENS
STANDING COMMITTEE OF EUROPEAN DOCTORS

Health Connect Partners
supporting trust in data